

3. Каптейн Ю.Н., Жиделева В.В. Экономика предприятия. (учебник) М.: ИНФРА-М, 2010, 133 с.
4. Титов В.И. Экономика предприятия. М.: Эксмо, 2008, 416 с.
5. В.Горфинкель. Экономика предприятия, (dərslük) М., 2004
6. Х.Ширинбек. Экономика предприятия, (dərslük) П., 2005

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda digər fənlərin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

V. Korerekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda digər fənlərin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Bu kurs əsas fənlər siyahısına daxildir və bütün ixtisaslar üzrə bakalavr təhsil pilləsində tələbələrə gələcək peşəkar fəaliyyət üçün firmanın iqtisadi-təsərrüfat fəaliyyətinin təşkili sahəsində zəruri olan müəyyən bilik, bacarıq və vərdişlər formalaşdırılmasını təmin edir.

Kursda firmanın bazar iqtisadi sistemində yeri və rolu izah edilir, müəssisədə istehsal proseslərinin təşkili xüsusiyyətləri, müəssisənin iqtisadi resurslarının məhsuldar qüvvələrinin tərkibi, strukturu, bunlardan səmərəli istifadə xüsusiyyətləri, istehsalın iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi və hesablanması üsulları, səmərəliliyin meyar və göstəriciləri tədris olunur, müəssisənin idarə edilməsinin təşkili məsələləri, onun fəaliyyətinin planlaşdırılması xüsusiyyətləri tələbələrə izah edilir, müəssisədə investisiya və innovasiya fəaliyyətinin təşkili, müəssisənin maddi resurslarla təminatı mexanizmləri şərh edilir, müəssisənin marketinq və satış fəaliyyəti, onun xarici iqtisadi əlaqələrinin forma və üsulları, habelə müəssisənin maliyyə fəaliyyəti tədris olunur.

Kursun tədrisində məqsəd iqtisadiyyat üzrə bakalavr pilləsində oxuyan tələbələrə bazar münasibətləri şəraitində müəssisələrin iqtisadiyyatının əsas məsələləri haqqında zəruri bilik və bacarıqları aşılamaqdır.

Kursun tədrisi qarşısında duran vəzifələr aşağıdakılardır: bazar iqtisadi sistemində firmaların yerinin və rolunun izah edilməsi; müəssisədə istehsal proseslərinin təşkili xüsusiyyətləri haqqında tələbələrə ümumi məlumatın çatdırılması; müəssisələrdə istehsal amillərindən – iş qüvvəsi və istehsal fondlarından-istifadənin xüsusiyyətlərini izah etmək, onlardan istifadənin səmərəliliyini qiymətləndirmək üsullarını izah etmək; istehsalın iqtisadi və sosial səmərəliliyinin meyar və göstəricilərini izah etmək, səmərəliliyin hesablanması sahəsində bacarıqlar aşılamaq; istehsal amillərindən istifadənin yaxşılaşdırılması yollarını və ehtiyatlarını izah etmək; müəssisənin investisiya və innovasiya fəaliyyətinin təşkili xüsusiyyətlərini göstərmək; firmanın marketinq və satış fəaliyyətinin təşkili qaydalarının və məhsulun qiymətinin formalaşması amillərini izahı, müəssisənin maliyyə fəaliyyətinin təşkili və qiymətləndirilməsi xüsusiyyətlərini şərh etmək və bu sahədə zəruri bilikləri vermək və s.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər:Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə:Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzusun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim planı:Mühazirə 45 saat,Məşğələ 30 saat, Cəmi 75 saat

№	Tədris olunan mövzuların məzmunu	Saat	
		Mühazirə	Seminar
1.	Mövzu 1: Bazar mühiti şəraitində firma Plan: 1. Firma – bazar iqtisadiyyatının əsas həlqəsi 2. Firmaların təsnifləşdirilməsi 3. Firmaların qurulması, istehsal və təşkilati strukturu 4. Firmanın daxili və xarici mühiti	2	2
2.	Mövzu 2: Firmanın fəaliyyətinin metodoloji və praktiki əsasları Plan: 1. Firmanın əmtəə siyasəti, əmtəənin həyat dövrü	2	2

	2. Firmanın marketinq fəaliyyəti 3. Təşkilatların praktik işində lizinq əməliyyatları		
3	Mövzu 3: İstehsalın tipləri və istehsal prosesinin təşkili Plan: 1. İstehsal prosesinin mahiyyəti 2. İstehsal tsikli və onun tərkibi 3. Firmada istehsal prosesinin təşkili prinsipləri 4. Firmada istehsalın təşkili formaları 5. Sənaye firmalarının quruluşu və onu müəyyən edən amillər	4	2
4	Mövzu 4: Firmanın əsas kapitalı, əsas fondları və qeyri maddi aktivləri Plan: 1. İstehsal əsas fondlarının iqtisadi mahiyyəti və təsnifatı 2. Əsas fondların qiymətləndirilməsi 3. Əsas fondların köhnəlməsi və amortizasiyası 4. Əsas fondlardan istifadə göstəriciləri 5. Firmanın istehsal gücü və onun hesablanması metodikası 6. İstehsal əsas fondlarından istifadənin yaxşılaşdırılması yolları	4	2
5	Mövzu 5: Firmanın dövriyyə kapitalı Plan: 1. Dövriyyə fondlarının iqtisadi mahiyyəti və onların tərkibi 2. Dövriyyə vəsaitlərindən istifadə göstəriciləri 3. Firmada maddi resursların normalaşdırılması 4. İstehsal ehtiyatlarının təsnifatı və təyinatı 5. Firmada bitməmiş istehsalın normalaşdırılması 6. Firmada tədavül fondlarının idarə olunması	4	2
6	Mövzu 6: Əmək resursları, əməyin səmərəliliyi və firmada onun ödənişi Plan: 1. Firmanın əmək resursları və onun tərkibi 2. Firmada kadrların idarə olunmasının xüsusiyyətləri 3. Əmək məhsuldarlığının mahiyyəti və onun ölçülmə metodları 4. Əmək məhsuldarlığının artırılması ehtiyatları və amilləri 5. Firmada əməyin normalaşdırılması 6. Əmək haqqının mahiyyəti və əhəmiyyəti 7. Firmada əməyin ödənilməsinin informasiya sistemləri	4	2
7	Mövzu 7: İstehsal məsrəfləri və məhsulun (işin, xidmətin) maya dəyəri Plan: 1. Məhsulun maya dəyərinin anlayışı və onun əhəmiyyəti 2. Məhsulun istehsalına və reallaşdırılmasına xərclərin təsnifləşdirilməsi 3. Maya dəyərinin idarə edilməsi 4. Məhsulun maya dəyərinin göstəriciləri 5. Məhsulun maya dəyərinin aşağı salınması yolları	4	2
8	Mövzu 8: Firmanın qiymət siyasəti Plan: 1. Məhsula (işə, xidmətə) qiymət anlayış, funksiyaları, növləri və hesablama metodları 2. Təcrübədə qiymətin əmələgəlməsi metodunun seçilməsi 3. Firmanın qiymət siyasəti 4. Firmanın qiymət strategiyası	2	2

9.	Mövzu 9: Firmanın fəaliyyətinin maliyyə nəticələri Plan: 1. Firmada maliyyə vəziyyətini əks etdirən göstəricilər 2. Firmanın maliyyəsinin mahiyyəti, maliyyə resursları və onların mənbələri 3. Firmanın gəlirləri, mənfəəti və onun bölüşdürülməsi 4. Firmada maliyyənin təşkili və planlaşdırılması 5. Firmanın vergi ödənişləri	4	2
10.	Mövzu 10: Firmanın innovasiya siyasəti Plan: 1. Innovasiyanın mahiyyəti və növləri 2. Innovasiyanın texnoloji və iqtisadi potensialı 3. Firmanın innovativ inkişafının mərhələləri 4. Innovasiyanın iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi	2	2
11.	Mövzu 11: Firmanın investisiya siyasəti Plan: 1. Investisiyanın mahiyyəti və növləri 2. Investisiyanın tərkibi və quruluşu 3. Firmanın investisiya fəaliyyəti və layihələrin qiymətləndirilməsi metodları 4. Investisiya səmərəliliyinin yüksəldilməsi yolları 5. Investisiya layihəsinin reallaşdırılması üçün biznes-planın tərtibi	4	2
12.	Mövzu 12: Firmanın fəaliyyətinin planlaşdırılması Plan: 1. Planlaşdırmanın mahiyyəti və əsas prinsipləri 2. İstehsalat proqramı firmanın inkişaf planının əsası kimi 3. Firmanın fəaliyyətinin biznes-planlaşdırılması 4. Firmada istehsal həcmnin planlaşdırılması	2	2
13.	Mövzu 13: Firmanın maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi Plan: 1. Firmanın maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin iqtisadi mahiyyəti və istehsalın səmərəliliyinin göstəriciləri 2. Firmanın maliyyə vəziyyətinin qiymətləndirilməsi 3. Firmaların müflisləşdirilməsi və onların maliyyə sağlamlaşdırılması	2	2
14.	Mövzu 14: Rəqabətqabiliyyətlik və məhsulun keyfiyyətinin idarəedilməsi Plan: 1. Rəqabətqabiliyyətlik və məhsulun keyfiyyətinin göstəriciləri 2. Keyfiyyətin idarəedilməsi 3. Məhsulun standartlaşdırılması və sertifikatlaşdırılması	2	2
15.	Mövzu 15: Firmanın xarici iqtisadi fəaliyyəti 1. Firmanın xarici iqtisadi fəaliyyətinin mahiyyəti 2. Firmanın xarici iqtisadi fəaliyyətinin növləri 3. Firmanın idxal-ixrac əməliyyatları 4. Firmanın xarici iqtisadi fəaliyyətinin tənzimlənməsi vasitələri 5. Firmanın xarici iqtisadi fəaliyyətinin gömrük tənzimlənməsi	3	2
Cəmi		45 saat	30 saat

XI. Fənn üzrə tələblər:

Tələbə fənnin öyrənilməsi zamanı bacarmalıdır: təsərrüfat subyektlirinin iqtisadi maraqlarına uyğun qərar qəbul edilməsini, işğilərin həvəsləndirilməsinə nail olmağı.

XII. Tədris və öyrənmə metodları:

Tədris və öyrənmə mühiti elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələr təhsil proqramında nəzərdə tutulan təlim nəticələrini əldə edə bilsinlər.

-Tədris və öyrənmə metodları müvafiq sənədlərdə (məsələn, mütəllimin sillabusunda və s.) təsvir edilməli və ictimaiyyətə (məsələn, universitetin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.) açıq olmalıdır.

-Tədris və öyrənmə metodları innovativ təhsil təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Tədris və öyrənmə metodlarının müntəzəm şəkildə təkmilləşdirilməsi universitetin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.

-Təlim prosesində fərqli tədris metodlarından istifadə edilməlidir. Bu metodlar tələbəyə önümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək tədris və öyrənmə metodlarına aşağıdakıları nümunə olaraq göstərmək olar:

- müəhazirə, seminarlar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimatlar və müzakirələr, debatlar;
- müstəqil iş araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş);
- layihələr;
- problemlərə əsaslanan tədris;
- sahə işləri;
- rol oyunları və s.

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Kursun tədrisinin nəticələri gənə bakalavr iqtisadçılara gələcəkdə iqtisadiyyatın müxtəlif firmalarının, təsərrüfat subyektlirinin maliyyə təsərrüfat fəaliyyətini qiymətləndirməyə, istehsalın səmərəliliyinin yüksəldilməsi üzrə istifadə olunmamış ehtiyatların aşkar olunmasına və həmin imkanlardan istifadə üçün optimal idarəetmə qərarlarının hazırlanmasına imkan verəcəkdir.

Bu fənn üzrə başlıca təlim vasitələri müəhazirələr, sinif müzakirələri, mütəxəssis məruzələri, komanda şəklinə yerinə yetirilən layihələr, müxtəlif beynəlxalq qəzetlərdən, internet sahifələrindən götürülmüş məqalələrin təhlili və tənqididir. Hər bir dərstdən əvvəl tələbə müəyyən olunmuş mətnləri və tapşırılmış bütün digər qiraət materiallarını oxumalıdır.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV: Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları :

- 1 Firma – bazar iqtisadiyyatının əsas həlqəsi
- 2 Firmaların qurulması, istehsal və təşkilati strukturu
- 3 Firmanın əmtəə siyasəti, əmtəənin həyat dövrü
- 4 Firmanın marketing fəaliyyəti
- 5 İstehsal prosesinin mahiyyəti
- 6 İstehsal tsikli və onun tərkibi
- 7 İstehsal əsas fondlarının iqtisadi mahiyyəti və təsnifatı
- 8 Firmada istehsalın təşkili formaları
- 9 Əsas fondların qiymətləndirilməsi
- 10 Əsas fondların köhnəlməsi və amortizasiyası
- 11 Dövriyyə fondlarının iqtisadi mahiyyəti və onların tərkibi
- 12 Dövriyyə vəsaitlərindən istifadə göstəriciləri
- 13 Firmanın əmək resursları və onun tərkibi
- 14 Firmada kadrların idarə olunmasının xüsusiyyətləri

II Kollokvium sualları:

1. Məhsulun maya dəyərinin anlayışı və onun əhəmiyyəti
2. Məhsulun maya dəyərinin aşağı salınması yolları
3. Məhsula (işə, xidmətə) qiymət: anlayış, funksiyaları, növləri və hesablama metodları
4. Təcrübədə qiymətin əmələgəlməsi metodunun seçilməsi
5. Firmada maliyyə vəziyyətini əks etdirən göstəricilər
6. Firmanın maliyyəsinin mahiyyəti, maliyyə resursları və onların mənbələri
7. Firmanın gəlirləri, mənfəəti və onun bölüşdürülməsi
8. Innovasiyanın mahiyyəti və növləri
9. Firmanın innovativ inkişafının mərhələləri
10. Investisiyanın mahiyyəti və növləri
11. Investisiyanın tərkibi və quruluşu
12. Planlaşdırmanın mahiyyəti və əsas prinsipləri
13. Firmanın fəaliyyətinin biznes-planlaşdırılması
14. **Firmanın maliyyə vəziyyətinin qiymətləndirilməsi**
Rəqabətqabiliyyətlik və məhsulun keyfiyyətinin göstəriciləri

XVI. İmtahan sualları:

- 1 Firma – bazar iqtisadiyyatının əsas həlqəsi
- 2 Firmaların təsnifləşdirilməsi
- 3 Firmaların qurulması, istehsal və təşkilati strukturu
- 4 Firmanın daxili və xarici mühiti
- 5 Firmanın əmtəə siyasəti, əmtəənin həyat dövrü
- 6 Firmanın marketinq fəaliyyəti
- 7 İstehsal prosesinin mahiyyəti
- 8 İstehsal tsikli və onun tərkibi
- 9 Firmada istehsal prosesinin təşkili prinsipləri
- 10 Firmada istehsalın təşkili formaları
- 11 İstehsal əsas fondlarının iqtisadi mahiyyəti və təsnifatı
- 12 Əsas fondların qiymətləndirilməsi
- 13 Əsas fondların köhnəlməsi və amortizasiyası
- 14 Əsas fondlardan istifadə göstəriciləri
- 15 Firmanın istehsal gücü və onun hesablanması metodikası
- 16 İstehsal əsas fondlarından istifadənin yaxşılaşdırılması
- 17 Dövriyyə fondlarının iqtisadi mahiyyəti və onların tərkibi
- 18 Dövriyyə vəsaitlərindən istifadə göstəriciləri
- 19 İstehsal ehtiyatlarının təsnifatı və təyinatı
- 20 Firmanın əmək resursları və onun tərkibi
- 21 Firmada kadrların idarə olunmasının xüsusiyyətləri
- 22 Əmək məhsuldarlığının mahiyyəti və onun ölçülmə metodları
- 23 Əmək haqqının mahiyyəti və əhəmiyyəti
- 24 Firmada əməyin ödənilməsinin informasiya sistemləri
- 25 Məhsulun maya dəyərinin anlayışı və onun əhəmiyyəti
- 26 Məhsulun maya dəyərinin göstəriciləri
- 27 Məhsulun maya dəyərinin aşağı salınması yolları
- 28 Məhsula (işə, xidmətə) qiymət: anlayış, funksiyaları, növləri və hesablama metodları
- 29 Təcrübədə qiymətin əmələgəlməsi metodunun seçilməsi
- 30 Firmanın qiymət siyasəti
- 31 Firmanın qiymət strategiyası
- 32 Firmada maliyyə vəziyyətini əks etdirən göstəricilər

- 33 Firmanın maliyyəsinin mahiyyəti, maliyyə resursları və onların mənbələri
- 34 Firmanın gəlirləri, mənfəəti və onun bölüşdürülməsi
- 35 Firmanın vergi ödənişləri
- 36 İnnovasiyanın mahiyyəti və növləri
- 37 İnnovasiyanın texnoloji və iqtisadi potensialı
- 38 Firmanın innovativ inkişafının mərhələləri
- 39 İnnovasiyanın iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi
- 40 Investisiyanın mahiyyəti və növləri
- 41 Investisiyanın tərkibi və quruluşu
- 42 Investisiya səmərəliliyinin yüksəldilməsi yolları
- 43 Investisiya layihəsinin reallaşdırılması üçün biznes-planın tərtibi
- 44 Planlaşdırmanın mahiyyəti və əsas prinsipləri
- 45 İstehsalat proqramı firmanın inkişaf planının əsası kimi
- 46 Firmanın fəaliyyətinin biznes-planlaşdırılması
- 47 Firmada istehsal həcmünün planlaşdırılması
- 48 **Firmanın maliyyə vəziyyətinin qiymətləndirilməsi**
- 49 Rəqabətqabiliyyətlilik və məhsulun keyfiyyətinin göstəriciləri
- 50 Keyfiyyətin idarəedilməsi
- 51 Məhsulun standartlaşdırılması və sertifikatlaşdırılması
- 52 Firmanın xarici iqtisadi fəaliyyətinin mahiyyəti
- 53 Firmanın xarici iqtisadi fəaliyyətinin növləri
- 54 Firmanın idxal-ixrac əməliyyatları
55. Firmanın xarici iqtisadi fəaliyyətinin gömrük tənzimlənməsi

“Firmanın iqtisadiyyatı” fənninin sillabusu 6004007- Menecment ixtisası üzrə təhsil proqramı tədris planı və işçi proqramı (Lənkəran Dövlət Universitetinin 16.07.2025-ci il tarixli Elmi Şurasının 4/91 sayılı əmrinə əsasən fənn proqramı) əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə” kafedrasının 13 fevral 2026-cı il 06 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir.

Kafedra müdiri v.i.e : dos.G.T.Əliyeva

Mühazirə müəllimi : b/ m. Ş.Ə. Babazadə

Seminar müəllimi : m. L.Ş. Məmmədli